

DE VANGNETUITKERING PARTICIPATIEWET 2017: INFORMATIE VOOR GEMEENTERAADSLEDEN

Wat houdt de Vangnetuitkering in en welke rol heeft de raad daarbij?

De Vangnetuitkering Participatiewet biedt gemeenten financiële compensatie voor grote(re) tekorten op het budget als bedoeld in artikel 69 van de Participatiewet. Uit deze middelen betaalt de gemeente de bijstandslasten. Daarbij gaat het om de lasten van uitkeringen van de

- Participatiewet
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW)
- Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ)
- Loonkostensubsidies
- Besluit bijstandsverlening zelfstandigen (BBZ) Starters Levensonderhoud

Het budget is niet geormerkt, tekorten en overschotten komen voor eigen rekening van gemeenten. Het kan voorkomen dat gemeenten tegen een groot tekort aanlopen. Gemeenten met een omvangrijk tekort komen onder voorwaarden in aanmerking voor aanvullend budget. Dit heet de Vangnetuitkering. De vangnetuitkering is gebaseerd op intergemeentelijke solidariteit en wordt bekostigd uit het macrobudget van twee jaar later.

Colleges en gemeenteraden voeren doorgaans regelmatig het gesprek over de ontwikkelingen van het bijstandsvolume en activerend arbeidsmarktbeleid. Ook als er geen tekort is. Daar is de budgetteringssystematiek op gericht. Zodat gemeenten tijdig maatregelen nemen om een eventueel tekort te reduceren. Daar gaat de wetgever vanuit. Het doel van het vangnet is financiële risico's te limiteren die gemeenten hebben bij het uitvoeren van de Participatiewet. Dat is een bestuurlijke afspraak.

De procedure

Om in aanmerking te komen voor een vangnetuitkering dient de gemeente een aanvraag in te dienen bij de onafhankelijke Toetsingscommissie Vangnet Participatiewet (hierna: TC). De aanvraag voor een vangnetuitkering over 2017 moet uiterlijk 15 augustus 2018 bij de TC zijn ingediend en moet voldoen aan een beperkt aantal voorwaarden.

De TC beoordeelt of de aanvraag van een gemeente aan alle voorwaarden voldoet en adviseert vervolgens de minister van SZW. De minister neemt in beginsel het advies van de TC over. Hiervan krijgen gemeenten begin 2019 bericht.

Voorwaarden om over 2017 in aanmerking te komen voor de vangnetuitkering

Een voorwaarde om voor het vangnet in aanmerking te komen, is dat gemeenten te maken hebben met een fors tekort. De uitgaven (in relatie tot de ontvangen budgetten) worden daarbij over meerdere jaren bezien, om te bepalen of de gemeente het tekort kan opvangen uit eventuele eerdere overschotten. Voor een vangnetuitkering over 2017 gaat het om een tekort dat over 2017 meer bedraagt dan 5% en over 2016 en 2017 samen ook meer bedraagt dan 5% (als percentage van het budget 2017). Het college moet de TC informatie bieden op basis van een aanvraagformulier. Daarin moet het college verklaren dat het maatregelen heeft getroffen om te komen tot tekortreductie. De gemeenteraad moet instemmen met de verklaring van het college (wat dit precies betekent staat hieronder verder toegelicht). Het college moet de verklaring toelichten aan de hand van een aantal vragen op het aanvraagformulier (analyse van het tekort, getroffen maatregelen toelichten, verwachte effecten). Deze toelichting geeft de gemeenteraad inzicht bij de verklaring. Als de gemeente in 2015 en/of in 2016 een vangnetuitkering heeft gekregen, moet het college verklaren dat externe maatregelen zijn getroffen om het tekort verder te reduceren. Dit zijn maatregelen naar aanleiding van consultatie van een externe. Een subdoel van het vangnet is gemeenten stimuleren om van elkaar te leren.

Gemeenteambtenaren die een aanvraag voorbereiden, kunnen de volledige voorwaarden vinden op de website van de toetsingscommissie (www.toetsingscommissievp.nl). Op de website staan ook rekenvoorbeelden en rekentools waarmee kan worden berekend of de gemeente voldoet aan de financiële voorwaarden en wat de hoogte is van de eventuele vangnetuitkering. De aanvraag moet worden gedaan via het aanvraagformulier.

Wat wordt verwacht van de gemeenteraad?

In de aanvraag verklaart het college “dat het maatregelen heeft getroffen om te komen tot tekortreductie”. Deze verklaring moet de instemming hebben van de gemeenteraad. Met de instemming van de gemeenteraad bevestigt de gemeenteraad dat het college inzicht heeft gegeven in de maatregelen die zijn getroffen om het tekort te reduceren. De instemming heeft geen betrekking op het inhoudelijk oordeel dat de gemeenteraad eventueel over de maatregelen van het college heeft. De gemeenteraad hoeft het dus niet eens te zijn met de maatregelen.

Welke punten vragen de aandacht van de gemeenteraad? Uit welke onderdelen moet dat inzicht bestaan?

- Het college geeft de gemeenteraad via een globale *analyse* inzicht in de oorzaken van het tekort op de gebundelde uitkering (ook wel BUIG genoemd). Het doel van het vangnet is financiële risico's te limiteren die gemeenten hebben bij het uitvoeren van de Participatiewet.
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht in de (interne en externe) *maatregelen*, met een toelichting waarom die naar verwachting leiden tot een reductie van het tekort.
- Het college geeft de gemeenteraad inzicht *in welke mate* (interne en externe) maatregelen *beogen bij te dragen* aan het (verder) reduceren van het tekort.